

Școala Națională de Studii Politice și Administrative

ȘCOALA DOCTORALĂ MULTIDISCIPLINARĂ

DOMENIUL STUDII POLITICE

TEZĂ DE DOCTORAT

POLITICI PUBLICE DESTINATE SECURITĂȚII TRANSFONTALIERE

**STUDIU DE CAZ: PREVENIREA ȘI COMBATEREA
CRIMINALITĂȚII ORGANIZATE TRANSFRONTALIERE**

***PUBLIC POLICIES AIMED AT CROSS-BORDER SECURITY
CASE STUDY: PREVENTING AND COMBATING
CROSS-BORDER ORGANIZED CRIME***

COORDONATOR ȘTIINȚIFIC:

PROF. UNIV. DR. IOAN MIRCEA PAȘCU

AUTOR: RACOVEANU ALEXANDRU CORNEL

BUCUREȘTI, 2026

REZUMAT

Securitatea transfrontalieră reprezintă una dintre cele mai complexe și provocatoare dimensiuni ale securității naționale și internaționale, în special în contextul globalizării și al intensificării fluxurilor transfrontaliere de bunuri, persoane și informații. În acest cadru, criminalitatea organizată transfrontalieră (COT) a devenit un fenomen tot mai sofisticat, care afectează nu doar securitatea statelor, ci și stabilitatea instituțiilor democratice, economia globală și coeziunea socială. Lucrarea de față își propune să analizeze politicile publice elaborate pentru a preveni și a combate criminalitatea organizată transfrontalieră, cu un accent pe Uniunea Europeană (UE) și România.

Ca urmare a creșterii interdependențelor economice și politice între state, securitatea transfrontalieră a căpătat o relevanță aparte în ultimile decenii. Liberalizarea comerțului, integrarea regională, avansul tehnologic și mobilitatea sporită au facilitat conexiunile între state, dar au creat și vulnerabilități exploatare de rețelele de criminalitate organizată. Din perspectiva Uniunii Europene, zona Schengen și libertatea de circulație a bunurilor și persoanelor, deși au adus beneficii economice și sociale semnificative, au generat provocări majore în ceea ce privește securitatea transfrontalieră.

România ca stat membru al UE și situată la granița de est a Uniunii, joacă un rol strategic în acest context. Poziția sa geografică o plasează în proximitatea unor rute majore de trafic de persoane, droguri și arme, ceea ce o face atât o țară de tranzit, cât și o destinație pentru diverse activități ilegale. Astfel, abordarea criminalității organizate transfrontaliere necesită politici publice eficiente, care să răspundă dinamicii acestui fenomen.

COT reprezintă o formă avansată de criminalitate care implică activități ilegale desfășurate de grupări bine organizate, ce operează dincolo de granițele naționale. Traficul de persoane, contrabanda, traficul de droguri, criminalitatea cibernetică și spălarea de bani sunt doar câteva dintre activitățile asociate cu acest fenomen. Pe lângă impactul economic – pierderi semnificative pentru bugetele naționale și pentru companiile private, criminalitatea organizată pune presiune pe instituțiile statului, generează insecuritate socială și poate submina încrederea cetățenilor în autorități.

La nivelul UE, estimările indică faptul că pierderile economice cauzate de activitățile ilicite ale grupărilor de COT depășesc anual miliarde de euro. În România, problemele legate de corupție și de insuficiența resurselor alocate combaterii acestui fenomen accentuează dificultățile întâmpinate în gestionarea provocărilor transfrontaliere.

Politicele publice în domeniul securității transfrontaliere sunt esențiale pentru crearea unui cadru integrat de prevenire și combatere a criminalității organizate. Aceste politici nu doar că reglementează activitățile de control la frontieră și de cooperare internațională, ci stabilesc și mecanisme de partajare a informațiilor, utilizare a tehnologiilor moderne și mobilizare a resurselor pentru a limita impactul rețelelor de criminalitate. Un exemplu important este Strategia de Securitate a Uniunii Europene, care subliniază necesitatea coordonării între statele membre pentru a răspunde eficient amenințărilor comune. La nivel național, România a implementat strategii și programe care vizează modernizarea infrastructurii de securitate la frontieră, precum și colaborarea cu agenții europene, cum ar fi Europol și Frontex.

Această lucrare își propune să exploreze politicile publice în domeniul securității transfrontaliere, cu accent pe prevenirea și combaterea criminalității organizate transfrontaliere. În mod specific, se urmărește:

- Analiza fenomenului de criminalitate organizată transfrontalieră;
- Identificarea riscurilor și amenințărilor la adresa securității transfrontaliere;
- Analiza cadrului normativ și instituțional existent la nivelul UE și al României;
- Identificarea provocărilor și limitărilor politicilor publice actuale;
- Evaluarea impactului cooperării;
- Propunerea unor soluții și recomandări pentru îmbunătățirea politicilor publice

în acest domeniu.

Prin acest proiect de cercetare științifică voi încerca să ofer răspunsuri clarificatoare pentru fiecare din întrebările de mai jos:

- Ce este criminalitatea organizată și care sunt principalele implicații ale acesteia în planul securității?
- Care sunt principalele forme de manifestare ale criminalității organizate transfrontaliere?
- Care sunt riscurile, amenințările și vulnerabilitățile la adresa securității statale pe care criminalitatea organizată le produce?
- Cum afectează securitatea națională și europeană noile tendințe în activitatea criminalității organizate transfrontaliere?
- Care sunt politicile publice în domeniul prevenirii și combaterii criminalității organizate transfrontaliere?
- Ce instituții pun în aplicare aceste mecanisme de prevenire și combatere a criminalității organizate transfrontaliere?

➤ Ce soluții de îmbunătățire au statele și instituțiile în lupta împotriva criminalității organizate transfrontaliere?

Studiul utilizează o abordare multidisciplinară, integrând perspective din științe politice, drept, sociologie și economie. Cercetarea se bazează pe analiza documentară a legislației naționale și europene, rapoarte oficiale, studii de caz, interviuri/discuții cu experți din domeniul securității transfrontaliere și chestionare adresate publicului larg. În plus, se vor folosi metode cantitative, cum ar fi analiza datelor statistice referitoare la criminalitatea organizată, precum și metode calitative, inclusiv analiza comparativă a politicilor publice.

Lucrarea este structurată în mai multe capitole care urmăresc să ofere o imagine de ansamblu asupra problematicii securității transfrontaliere.

În primul capitol voi aborda conceptul de securitate (definire, evoluție, caracteristici, principalele școli de gândire în domeniul securității), apoi voi continua cu elemente legate de securitate (națională, europeană și transfrontalieră) și voi încheia cu aspecte legate de insecuritate, și anume riscurile, vulnerabilitățile și amenințările existente la adresa securității.

Conceptul de securitate a suferit o transformare semnificativă de-a lungul istoriei, adaptându-se la noile realități politice, economice și sociale. În esența sa, securitatea este legată de protecția unui stat, a cetățenilor săi și a integrității teritoriale, dar definiția acestui termen s-a extins odată cu evoluția relațiilor internaționale și creșterea interdependenței globale. Astăzi, securitatea nu se referă doar la aspectele militare, ci include și dimensiuni economice, politice, sociale, de mediu și umane.

Securitatea națională a fost tradițional definită ca protecția suveranității statului împotriva amenințărilor externe, în special militare. Însă, odată cu sfârșitul Războiului Rece și emergența noilor provocări globale – terorismul internațional, criminalitatea organizată, schimbările climatice, migrația forțată și atacurile cibernetice – abordările asupra securității s-au diversificat. Globalizarea a complicat și mai mult acest concept, prin creșterea dependențelor economice între state și prin apariția unor noi actori non-statali cu capacitatea de a amenința stabilitatea globală.

La nivel european și internațional, securitatea a devenit un domeniu de cooperare intensă, Uniunea Europeană (UE) și NATO fiind principalele organisme regionale care încearcă să asigure stabilitatea în regiune. Pe lângă acestea, multiple organizații internaționale, cum ar fi Organizația Națiunilor Unite (ONU), joacă un rol esențial în facilitarea cooperării între state pentru prevenirea conflictelor și promovarea păcii.

Pe măsură ce studiile de securitate s-au dezvoltat ca disciplină academică, au apărut diverse teorii și școli de gândire care încearcă să explice și să gestioneze aceste noi provocări.

De la realismul tradițional, care definește securitatea ca o luptă pentru putere între state, până la teoriile critice, care subliniază importanța securității umane și a justiției sociale, conceptul de securitate a devenit unul complex și multidimensional.

În al doilea capitol voi analiza fenomenul criminalității organizate începând cu definiția și principalele sale caracteristici și terminând cu o prezentare a principalelor forme de manifestare a criminalității organizate. Aici voi aborda traficul de droguri, de persoane și de arme, criminalitatea cibernetică, criminalitatea economică și spălarea banilor.

Criminalitatea organizată reprezintă unul din cele mai complexe și periculoase fenomene infracționale care afectează atât ordinea publică, cât și stabilitatea economică și politică a statelor. Această formă complexă de infracționalitate transcende granițele naționale și implică rețele bine structurate, care desfășoară activități ilegale cu scopul de a obține profituri considerabile. Fenomenul a devenit o provocare globală, întrucât grupările criminale sunt capabile să opereze atât la nivel local, cât și la nivel internațional, utilizând tehnici sofisticate și adaptându-se rapid la orice schimbare. De-a lungul timpului, fenomenul a cunoscut o evoluție semnificativă, adaptându-se la schimbările economice și tehnologice, dar păstrându-și în esență caracteristicile de bază: organizare, continuitate și scopul de a obține profituri ilegale prin activități infracționale. În plus, criminalitatea organizată este în prezent din ce în ce mai mult o problemă transnațională, grupările criminale extinzându-și operațiunile dincolo de granițele naționale și implicându-se în diverse forme de criminalitate, inclusiv traficul de droguri, traficul de persoane, spălarea banilor și corupția politică.

Deși criminalitatea organizată a existat de secole sub diverse forme, globalizarea și avansul tehnologic au facilitat creșterea și diversificarea acestui fenomen în ultimile decenii. Astăzi, grupările de crimă organizată operează nu doar la nivel local, ci la nivel global, implicându-se în rețele internaționale și folosindu-se de progresele tehnologice, cum ar fi internetul, criptomonedele și inteligența artificială (IA), pentru a desfășura activități ilegale la scară largă. Această adaptabilitate și versatilitate fac din criminalitatea organizată o amenințare semnificativă pentru securitatea națională și internațională.

Următorul capitol va trata evenimentele majore, precum pandemia COVID-19, războiul din Ucraina, avansul tehnologic și dezvoltarea new-media, ce au contribuit la transformarea peisajului securității internaționale. De menționat că aceste fenomene nu operează izolat, iar interacțiunea lor complexă amplifică vulnerabilitățile sistemelor de securitate și creează noi amenințări transnaționale.

Într-o lume din ce în ce mai interconectată, tendințele recente din criminalitatea organizată influențează profund securitatea globală, provocând atât statele naționale, cât și organizațiile internaționale să se adapteze continuu.

De exemplu, pandemia a expus și exacerbat punctele slabe ale infrastructurilor critice, favorizând creșterea criminalității cibernetice și proliferarea produselor contrafăcute. În același timp, războiul din Ucraina a accentuat traficul ilicit de arme și persoane, generând noi provocări pentru securitatea europeană și globală. Tehnologiile avansate, precum inteligența artificială și rețelele de social media, au revoluționat modul în care rețelele criminale operează, complicând eforturile de monitorizare și reglementare.

Această secțiune explorează modul în care aceste fenomene interacționează și influențează securitatea națională, europeană și internațională. Analiza va evidenția implicațiile lor asupra stabilității internaționale, iar prin înțelegerea acestor interacțiuni complexe este posibil să se identifice măsuri mai eficiente pentru combaterea criminalității organizate și consolidarea securității globale.

Capitolul 4 va fi rezervat analizei rezultatelor în urma aplicării metodelor de cercetare, cu un accent pe metoda interviului realizat cu specialiști din domeniul securității transfrontaliere, bazată pe un focus grup, și pe eșantionarea prin bulgăre de zăpadă, bazată pe un chestionar lansat pe rețelele de socializare. Scopul cercetării, descriptiv și explorativ, a vizat descrierea fenomenului activității criminalității organizate în România, implicațiile acestui fenomen în domeniul securității transfrontaliere, riscurile și vulnerabilitățile în planul securității naționale, precum și politicile publice implementate pentru prevenirea și combaterea criminalității organizate transfrontaliere.

În urma aplicării metodelor de cercetare au rezultat o serie de aspecte de interes ce au condus la „completarea tabloului” cu privire la obiectivele stabilite la începutul lucrării de doctorat. Pot afirma că scopul cercetării, descriptiv și explorativ, a fost atins, astfel că, elemente cu privire la descrierea fenomenului activității criminalității organizate în România, la implicațiile acestui fenomen în domeniul securității transfrontaliere și la politicile publice implementate pentru prevenirea și combaterea criminalității organizate transfrontaliere au completat tabloul informațional.

Opinia generală cu privire la intensitatea criminalității organizate și a criminalității transfrontaliere rezultată atât din interacțiunile cu cei intervievați, cât și din chestionarul aplicat pe social media este aceea că amploarea fenomenului criminalității organizate este din ce în ce mai evidentă cu efecte ireversibile la toate nivelurile. Criminalitatea organizată reprezintă unul din cele mai complexe și periculoase fenomene infracționale care afectează atât securitatea

națională, cât și stabilitatea economică, socială și politică a statelor. Acest aspect a determinat și va determina pe viitor factorii de decizie să acorde o importanță deosebită fenomenului și să acționeze în consecință. Contextul actual legat de dezvoltările tehnologice crează și va crea un mediu propice pentru dezvoltarea activității criminale și pentru creșterea complexității amenințărilor transfrontaliere.

Ultimul capitol va fi rezervat analizării politicilor publice în domeniul securității transfrontaliere care va evidenția fundamentele legislative și operaționale care susțin eforturile în lupta împotriva COT, atât în România, cât și la nivelul Uniunii Europene, iar la finalul capitolului voi prezenta un ghid de bune practici în domeniul securității transfrontaliere.

Securitatea transfrontalieră reprezintă un pilon esențial al stabilității internaționale, fiind strâns legată de capacitatea statelor de a-și proteja granițele împotriva amenințărilor de natură infracțională. În acest context, criminalitatea organizată transfrontalieră se evidențiază ca o provocare complexă, ce depășește granițele tradiționale ale suveranității statale. Relația dintre aceste două dimensiuni – securitatea transfrontalieră și criminalitatea organizată – este, în esență, una de interdependență, deoarece vulnerabilitățile în gestionarea granițelor permit dezvoltarea și perpetuarea activităților ilicite pe scară globală.

Criminalitatea organizată transfrontalieră exploatează lipsa unei coordonări eficiente între state, folosindu-se de rețele complexe și bine finanțate pentru a desfășura activități ilegale precum traficul de persoane, contrabanda, spălarea banilor sau traficul de droguri și arme. În acest sens, Uniunea Europeană reprezintă un exemplu pertinent al unei regiuni în care granițele interne permeabile și colaborarea insuficientă între statele membre pot fi transformate în oportunități pentru rețelele infracționale. Deși Schengen facilitează libertatea de mișcare, acest sistem este adesea exploatat de grupările criminale, care profită de diversitatea legislativă și de diferențele în capacitățile de aplicare a legii între statele membre.

Specificitatea României în acest peisaj al securității transfrontaliere este influențată de multiple dimensiuni, printre care poziționarea geografică strategică, caracteristicile socio-economice și presiunile externe generate de vecinătatea cu regiuni instabile.

De-a lungul anilor, România a devenit un punct de tranzit și de operațiuni pentru rețelele de criminalitate organizată, care profită de granițele sale cu state din afara Uniunii Europene. De exemplu, traficul de persoane, una dintre cele mai profitabile activități ale grupărilor criminale transfrontaliere, este o problemă deosebit de acută. Datele recente indică faptul că România este atât o țară de origine, cât și una de tranzit pentru victimele traficului de persoane, cu rute care se extind către Europa de Vest și chiar dincolo de granițele europene.

În același timp, frontiera estică a României, mai ales cea cu Ucraina și Republica Moldova, este utilizată de grupările infracționale pentru contrabandă cu produse accizabile, cum ar fi țigările. Această activitate nu doar că prejudiciază bugetul de stat, ci subminează și eforturile de consolidare a securității transfrontaliere, demonstrând o coordonare sofisticată între grupările implicate. De asemenea, proximitatea față de Marea Neagră transformă România într-o zonă vulnerabilă la traficul de droguri, cu portul Constanța fiind folosit frecvent ca punct de intrare pentru substanțele ilegale provenite din Asia și America de Sud.

Abordările politice și legislative europene încearcă să armonizeze răspunsurile statelor membre, dar eficiența lor depinde de gradul de implicare și de adaptarea fiecărui stat la contextul local. Pentru România, aceasta înseamnă nu doar întărirea capacităților interne, ci și o colaborare mai strânsă cu partenerii europeni.

În concluzie, legătura dintre securitatea transfrontalieră și criminalitatea organizată reflectă o relație complexă și dinamică, care necesită soluții adaptate contextului local, dar integrate în cadrul mai larg european.

Referitor la ghidul propus țin să menționez că are drept scop oferirea unui set de bune practici aplicabile în domeniul securității transfrontaliere, adaptate atât contextului național, cât și celui european. El se adresează autorităților publice, organizațiilor internaționale și actorilor privați implicați în gestionarea securității la frontiere. Ghidul își propune să atingă următoarele obiective principale:

1. Crearea unui cadru strategic integrat pentru prevenirea și combaterea amenințărilor transfrontaliere.
2. Promovarea colaborării internaționale și a schimbului de informații între state.
3. Integrarea tehnologiilor emergente în politicile publice, pentru a crește eficiența operațiunilor.
4. Dezvoltarea unui cadru legislativ armonizat, care să elimine lacunele și să faciliteze cooperarea transnațională.
5. Formarea continuă a personalului implicat în gestionarea frontierelor și educarea publicului cu privire la importanța securității transfrontaliere.

Lucrarea se va termina cu o prezentare a concluziilor generale însoțite de o serie de recomandări. În acest sens, România se află într-o poziție unică pentru a deveni un lider regional în domeniul securității transfrontaliere. Acest lucru necesită însă o viziune strategică pe termen lung, care să integreze modernizarea infrastructurii, formarea continuă a personalului și întărirea rezilienței naționale. În plus, este esențial ca instituțiile românești să continue să își consolideze parteneriatele internaționale, să promoveze transparența și să combată corupția,

care rămâne unul dintre cele mai mari obstacole în calea eficienței instituționale. Securitatea transfrontalieră este mai mult decât o dimensiune tehnică a stabilității internaționale; este un test al capacității statelor de a colabora, de a inova și de a răspunde solidar provocărilor globale. România are oportunitatea de a transforma aceste provocări în șanse de dezvoltare și de a contribui decisiv la construirea unui spațiu european sigur și prosper. Cu o strategie bine definită și o angajare constantă, securitatea transfrontalieră poate deveni nu doar un instrument de protecție, ci și un model de succes al cooperării internaționale.

În final, țin să precizez că abordarea politicilor publice în domeniul securității transfrontaliere este deosebit de relevantă în contextul actual, marcat de instabilitate geopolitică și de amenințări hibride. Lucrarea de față contribuie la înțelegerea dinamicilor dintre criminalitatea organizată și securitatea statelor, oferind totodată recomandări practice pentru factorii de decizie.

În concluzie, lucrarea își propune să aducă o contribuție semnificativă în domeniul științelor politice și securității, adresând una dintre cele mai stringente probleme cu care se confruntă statele moderne și anume, combaterea criminalității organizate transfrontaliere.